

Μπορεί όμως να υποστηρίξει κανένας μ' όλη τη σοβαρότητα πως τα έργα της Ν. Σικηνής είναι και πατριωτικώτατα. Γιατί ύστερ' από την «Κοραλία» τόν «κ. Δυπόν» ή την «Πρώτη νύχτα του γάμου» σούρχεται όρεξη νάν τ'όρξεις στό γλέντι, πού θά περ νά ζήσεις, ενώ ύστερ' από τούς «Βουλγαρομακεδόνες» ή από κανένα άλλο ίδιαις πάστας έργο γροθιάζεις τά χέρια σου, τρίζεις τά δόντια σου και τά βάζεις, από μακριά, μέ τούς Βουργάρους, ή γράφεις άρθρα στην «Εσπερινή» φροβερίζοντας... τή Ρουσία. Και τά τέτια καμώματα ξενευρίζουν τόν άνθρωπο και τόν κάνουνε σουπιά.

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

κάθε μέρα λέει και ξαναλέει πως φέτος θά δείξει μεγάλη τσιγκουνιά και στις δασκαλικές και στις δικαστικές και σ' όλες τις άλλες μεταβολές των υπαλλήλων της. Θάν τις κάνει, πού λύτε, μέ τό σταγονόμετρο κι όχι μέ τή σέσουλα, καθώς πρώτα. Λίγες και διαλεχτές κι όσες «ή ανάγκη της υπηρεσίας» επιβάλλει.

Νάν τό πιστέψουμε; Νάν τό δούμε πρώτα, και δέ θάργήσουμε, γιατί σέ μια δυό βδομάδες δημοσιεύονται οι δασκαλικές μεταβολές. "Α γίνουν πολλές μίν παραξενευτείτε. Οι ανάγκες της υπηρεσίας είναι τόσο πολλές καιμιά φορά πού πνίγουν και τις κομματικές ανάγκες νά μή φαίνονται.

Νά μ'ε συμπαθάτε. Η πρώτη φουρνιά μέ τις δασκαλικές μεταβολές δημοσιεύτηκε τήν Τρίτη. "Οχι μέ τή σέσουλα, αλλά μέ τό σουβάλι. "Ανάγκη της υπηρεσίας, σου λέει άλλος!

Σέ λίγες μέρες, λέει, γίνονται κ' οι «συμπληρωματικές»!

ΡΩΤΗΣΑΜΕ

κάποις γνωστό μας άστυνομικό για τούς περίεργους αυτούς χαμούς των παιδιών πού δημοσιεύουν κάθε μέρα οι σημερινές.

— Χάνονται, μ'ε είπε, τό ξέρω, λείπουνε μια δυό μέρες από τά σπίτια τους, είτε για πουλιά, είτε στη θάλασσα, είτε σ' άλλες μπερμπαντιές, μ'ε ξαναγυρίζουν...

— Καλά, μ'ε ή 'Αστυνομία τότε γιατί δέ στέλ-

από τό πείσμα τους δαγκώνανε τά χείλια τους, έμιλούσανε όμως και για τις πιστολιές.

Τήν ώρα κείνη έφτασε κι' ο πιστικός του Καχπεντουνια γυρίζοντας σπίτι του.

Οι συντρόφοι του τόν έβάλανε στην ουσία του πως τούς πειράζανε οι άλλοι για τά ψευδαδινά. Κείνος τότε καμώθηκε πως τάχ'ε δέν ήξερε τίποτα.

— Τι γίνηκε, βρέ παιδιά, λέει, ο άνωματάρχης, ο παλληκαρής; δέν έφάνηκε σήμερα.

— Είναι στομαχιασμένος από ψές τό βράδυ άπ' τάρνι σας και δέν μπόρεσε νά βγ'η δ'ω σήμερα, είπε ένας άπ' τ'άλλο κόμμα κι' οι άλλοι ξεκαρδιστήκανε στό γελοίο.

"Ο άλλος δέν πειράχτηκε διόλου σαν άνθρωπος πού τ'ώχει άσφαίτο πως μέ τά μάγικ του θά κλείση όλα τά στόματα σέ λιγκάκι.

— Μπορεί, λέει ήσυχ'ε ήγώ όμως στοιχηματίζω ένα ναπολεόνι, νά το, και τό βρόντηξε άπάνου στό τραπέζι, κι' όποιος θέλει άπό λόγου σας άς βάλη μια δραχμή μονάχα, πως ο άνωματάρχης δέν είναι δ'ω έφυγε σήμερα σύναυγα μ' ένα βόλι στην πλάτη κατάκαλα φυτεμένο. Δέν έχει φόβο ή ζωή του, μ'ε θά θυμάται τό Πατιρντογ'ωρι και θά τόν πηγαίνει Τρίτη και Τετάρτη... Θά βάνη στοιχημα κανένας σας;

νει σημείωση στις έφημερίδες για όσα παιδιά ξαναβρίσκονται, νά ήσυχάσει ο κόσμος;

— Δέν τά μαθαίνουμε όλα. Θαρρείς πως όποιος γονιός βρεί τό παιδί του έχει έννοια νάρθει νάν τό πει στην άστυνομία;

— Μ'ε έπρεπε ή άστυνομία νάχει έννοια νά πάει νά ρωτήσει τό γονιό ά βρήκε τό παιδί του!

Σ' αυτό ο γνωστός μας άστυνομικός δέν άπάντησε μ' ένα άλαφρό στραβομουτσούνησμά του μ'ε έδωσε νά νιώσουμε πως ή άστυνομία έχει π'ό σοβαρές φροντίδες και δέν της περισσεύει καιρός νά σκοτίζεται μέ τά τέτια ψιλολογήματα.

ΕΠΙΕ

ο κ. Ράλλης πως πρέπει σώνει και καλά νά διαλυθεί ή Βουλή άφού μέ τόν καινούριο νόμο λιγοστεύει ο αριθμός τ'ω βουλευτάδων. «Λογικώς» και «Συνταγματικώς», λέει, δέν μπορεί μέ τόν καινούριο νόμο νά λειτουργήσει ή σημερινή Βουλή.

Αυτά λέει ο κ. Ράλλης. Οι άλλοι όμως λένε πως αυτά ή είναι φοβέρες για νά μίν του φύγουν οι φίλοι του πούναι δυσαρεστημένοι: γιατί τά ρουσφέτια δέ δίνονται μ' άπλοχεριά, ή δείχνουν τούς φόβους της Κυβέρνησης πως δέ θά μπόρεσει νάχει πλειοψηφία τό Νοέβρη.

Δικός τους λογαριασμός αυτός. Έμεις μοναχά β'λέπουμε, κι αυτό μ'ε ένδιαφέρει, πως οι πολιτικοί μας τότε μοναχά θυμούνται και λιθανίζουν τή «Λογική» και τό «Σύνταγμα», όταν τούς χρειάζονται για νά κάνουν τις δουλίτσες τους, μπλαστρώνοντας μ' αυτά τά δυό κάθε παρανομία τους.

ΣΚΙΑΣ ΓΡΟΘΙΕΣ

(Η άρχή του στο περασμένο φύλλο).

"Η άναμφίβολος» από μέρος του επικριτή «ήγνοια των ίσχυρισμών του Ροΐδου και των άλλων» βγαίνει στη σηνή και δεύτερη φορά, στό τέλος της σκιαμαχίας, στα στερνά φύλλα του βιβλίου, για νά σούψει τή βάρη στις γροθιές του κ. Σικιά, που χάρη σ' αυτή «καταστρέφει τόν λόγον» κάμποσο ρητορικά, και πείθει μέ τό ξεσέπασμά της τόν άγνωστη πως ο επικριτής είναι για τά πανηγύρια

κι όχι νά μιλάει για τέτοια ζητήματα, κι ο ίδιος ο κ. Σικιάς πως μπορεί μ' όλο του τό δικίο ύστερ' από τέτοιο άγώνα νά φωνάζει: «άν τό χορό στις τραγωδίες του Έυριπίδη «ώ μέγα σηνή Νίκη, τόν έμόν-βίοτον ως νύν και άει κατέχοις». Μέσα σ' όλα αυτά τό σημαντικώτερο, κατά τή γνώμη μου, είναι ή όμολογία του κ. Σικιά πως ή δική του «άπάντησις ήτο ματαία». Σ' αυτό δέ χωράει, νομίζω, δεύτερη γνώμη - ματαία, όσο και τό πρώτο του βιβλίο. "Ας δούμε ως τόσο μέ τί φορεσιά βγαίνει τή δεύτερη φορά του επικριτή ή «άναμφίβολος ήγνοια». Βγαίνει «ως άμφισβήτησις της αληθείας των υπό του κ. Σικιά ειρημένων ότι τό δόγμα τό καταδικάζον τήν καθαρύουσαν σηνήζεται και πρώτιστα πάντων προϋποθέτει ισχύοντα γενικόν γλωσσικόν νόμον άνώμαρτον, καθ' όν ή φύσις των γλωσσών επιβάλλει νά ύφίστανται αύται άδιαλείπτους σπουδαιοτάτας μεταβολάς άνευ έξωτερονης αίτίας, και δι π'άσα γλώσσα φαινόμενη δι δέν έχει μεταβληθή όσον άλλαι τινές οίον ή Γαλλική είναι νεκρά και μούμια» (σελ. 58). Στά «ειρημένα» αυτά είχε παρατηρήσει δυό πράματα ή «άπερίσκεπτος» επικριτής: ότι δέν είναι σωστό πως για «προϋπόθεση» παίρνουν τό νόμο της «μεταβολής» όσοι χτυπούν τήν καθαρύουσα, πως τήν καταδικάζει: τό δόγμα επειδή άντιμάχεται σ' έναν τέτοιο νόμο, πως τό δόγμα κρατιέται από τό νόμο αυτόν και θά πέσει π'ώσιν τρανή και άνάσκητη άν έθγει: όχι: αληθινός» και ότι κι ο νόμος αυτός σαν «τά πάντα» πού «ρεί και ούδέν έστι πάριον» έρρηή, άλλαζε κάπως περνώντας άπό τά δογματικά της αίρεσης στό άπολογητικό βιβλίο του κ. Σικιά. Φαίνεται, για νά μίν τά μασσούμε, πως ο επικριτής έπαισε δ'ω, ότι απορίζεται τά επιχειρήματα αυτού παρά της έμφύτου εύγλωττίας» (σελ. 58), γιατί τά ειρημένα του κ. Σικιά τά είπαν αλήθεια ο Κρουμπάχερ κι ο Ροΐδης, ως μαρτυράνε για τόν τελευταίο τά ίδια του λόγια σέ εισαγωγικά κλεισμένα και άπλωμένα στη σελ. 59 της ματαίας άπάντησης. «Ματαία» είναι κι αυτά, φοβούμαι, κι άντίς νάποδείξουνε— για τήν προϋπόθεση - ό,τι γυρεύει ο κ. Σικιάς, φανερώνουνε μοναχά κάποια «ήγνοια του έλέγχου» από μέρος του κατά τόν όρο τόν παλιό της Λογικής, γιατί ο επικριτής δέν άνήθηκε πως πιστεύει ο Ροΐδης κ' οι άλλοι μαζί μέ τή Γλωσσολογία και τόν Ούίτνεύ σ' έναν κάποιο γλωσσικό νόμο «ροής» άφού ο ίδιος στην κρίση του εξηγάει για ποιό λόγο και μέ τί

Κι' έκαμε νά στριψη τό μυστάκι του πού μπορεί ύστερα από δυό τρία χρόνια νά ιδρωσε στα χείλια του. Τσιμουδιά.

"Ο ένας κούτταζε τόν άλλον. Κάτι παραπάνω ήξερ' αυτός από κεινούς.

— Τις ακούσατε ψές τή νύχτα τις πιστολιές; ξαναείπε.

— Ναι ναι, φωνάζανε ούλοι όσοι τις ακούσανε κι' όσοι κοιμούτανε σαν κροσάδικα. Πές μας, βρέ αδερφέ, τί έτρεξε;..

— Δέ μ'ε λέει άπό κει του λόγου του πού πήγε κι' έτριψε το στομάχι του άνωματάρχη και ξέρει π'ω; είτανε στομαχιασμένος άπ' τάρνι μας;

Τώρα είτανε ή άράδα νά γελάσουνε κ' οι πιστικοί του Καχπεντουνια.

— Μ'ε σκάσανε, αδερφέ, τόση ώρα νά, μ'ε πιθεύουνε' είπε ένας.

— Αί και σεις, λέει ένας ψηλόλιγνος άπ' τ'άλλο κόμμα, τό παραπήρατε στη μύτη. "Ετσι για νά γελάσουμε σ'ε χωρατεύαμε' πές μας για τις πιστολιές.

— Θά σ'ε π'ω' μ'ε για τό Θεό νά μ'ε βγ'η άπ' τό στόμα σας και πάρουμε τόν κατημένο τόν Καπταν Γιώργη στό λαιμό μας.

— "Οχι όχι, φωνάζανε ούλοι' όποιος τό π'η 'Ιούδας...

Οι δυό πιστολιές παίρνανε και δίνανε καιμιά βδομάδα μέσα στό χωριό. "Ο Καχπεντουνιας κάνοντας τόν άρρωστο δέν έβγαίνει δ'ω. "Ο κόσμος έπιασε κρυφά κρυφά νά τόν άνεκατώνη στις πιστολιές μ'ε κανένας δέν ήξερε νά π'η χεροπιαστά πράματα. Κείνοι πού έρχόντανε σέ όμιλίες μέ του Γλυφιά τούς άπαλέτες λέγανε πως μάθανε άπ' αυτόνους τό κατ'ό' π'ε και καλά ο Καχπεντουνιας μέ τόν άνωματάρχη, πού έφυγε έτσι βιαστικά, χτυπηθήκανε τή νύχτα μέ πιστόλια πίσω στις ρεμματιές' πως τά βόλι του άνωματάρχη ξεγδάρε στην κορφή τό παλληκάρη της φακής και π'ω; αυτόνου τό βόλι τραύπησε τό νόμο του άνωματάρχη πέρα πέρα χωρίς νά του σπάση κόκκαλο και πως έφυγ' αυτός μέ δεμένη τήν πλάτη γιατί νρεπόντανε π'ω νά φαν'η στον κόσμο.

Σέ καιπόσες μέρες βγ'ηκε δ'ω κι' ο Καχπεντουνιας. Στριμμένες στριμμένες τις μουστακιές του και μ' ένα μαντήλι μεταξωτό δεμένο τό κεφάλι του.

"Οσοι τόν βλέπανε πιστεύανε τά όσα λογηθήκανε κείνες τις μέρες' περαστικά του φωνάζανε από παντού.

— Νάστε καλά, άπαντούσε κείνος, και π'ήγαυε καιμαρωμένος σαν Ταξιδάρης.

"Αμα δά έφτασε στού Γλυφιά και π'ω είτανε κι' άν είτανε.

— Βρέ καλό στον ήρωα, καλό στο Μάρκο Μπό-

τρόπο μνημονεύουν τὸ νόμο αὐτὸν—κι ἀπὸ τῆς μαρτυρίας τοῦ Ροῖδῆ, ποὺ φέρνει ὁ κ. Σκιας γιὰ τὴν προϋπόθεση ἄλλο τίποτα δὲ βγαίνει. Ἡ ἀντιλογία τοῦ ἐπικριτῆ ἄλλοῦ ἔπεφε· στὴ θέσῃ ποὺ ἔχει ὁ νόμος μέσα στὴν πολεμικὴ ἐκείνων· ἂν εἶναι «προϋπόθεσις» ποὺ πατάει ἀπάνω τῆς τὸ δόγμα γιὰ νὰ καταδικάσει τὴν καθαρεύουσα—καὶ τέτοιο πρᾶμα ἀπὸ τῆς μαρτυρίας δὲ φαίνεται. Αὐτὰ γιὰ τὴν «προϋπόθεσις». Γιὰ τὰ ἄλλα «ὅτι—κατὰ τὸ δόγμα—πᾶσα γλῶσσα φαινόμενη ὅτι δὲν ἔχει μεταβληθῆ ὅσον ἄλλαι τινὲς ὡς ἡ Γαλλικὴ εἶναι νεκρὰ καὶ μούμια» ἐννοεῖται πὼς οὔτε φέρνει οὔτε μποροῦσε νὰ βρεῖ ὁ κ. Σκιας μαρτυρίες τοῦ Ροῖδῆ. Γιατὶ ὁ Ροῖδῆς ὅσο κι ἂν εἴτανε σοφιστὴς καὶ νικητὴς εἴταν ὅμως, λένε, κ' ἐξυπνος ἄνθρωπος, εἶχε καὶ μυαλὸ ἀλήθεια σωστό· καὶ τέτοιος λόγος θὰ εἴτανε καταδικῆ καὶ τῆς δημοτικῆς ποὺ δὲν εἶναι χαλασμένη ὅσο τὰ γαλλικὰ. Ἀφίνω τὸν Ψυχάρη—κ' εἶχε χρέος, νομίζω, ὁ κ. Σκιας ἀφοῦ μιλάει γιὰ τὸ δόγμα κι ὄχι γιὰ ἓνα δυὸ ἄτομα μόνον, νὰ ποδεῖξει με μαρτυρίες πὼς κι αὐτὸς πιστεύει τὰ δικὰ του εἰρημῆνα, ἀφοῦ μάλιστα ὁ ἴδιος ὁ κ. Σκιας τὸν θέλει «κίρσει ἀρχῆν» ἢ μήπως ἀλήθεια νομίζει, ὅπως δείχνει πολλές φορές ὅτι μέσα στὰ δόγματα τῆς αἰρέσεως εἶναι καὶ τὸ «ἀλλήλων τὰ λάθη βαστάζετε»; — Ἡ Ψυχάρης λοιπὸν λέει ρητὰ στὰ «Γλωσσικὰ καὶ ἱστορικὰ» τοῦ (Ρόδα καὶ Μῆλα σελ. 110) πὼς ἡ δημοτικὴ βρίσκεται τῶρα ἐκεῖ ποὺ εἴταν τὰ Λατινικὰ τὸ δεύτερο ἢ τέταρτο αἰῶνα. Ὡστε ἡ φράση ἐκείνη εἶναι τοῦ κ. Σκιας δική του κατάδικῆ του, καὶ ὅλους διόλου φανταστικὸς δὲ φαίνεται γι' αὐτὴ τουλάχιστον ὁ φόβος τοῦ ἐπικριτῆ ὅταν ἔγραφε στὴν κρίση του ὅτι «κάποιος θὰ τὸν ἐγέλασε τὸν κ. Σκιας». Μένουν οἱ ἀσπουδασιότατες μεταβολὲς δίχως ἐξωτερικὴ αἰτία». Γι' αὐτὲς πρέπει πρῶτα, γιὰ νὰ ξέρομε ποὺ πατάμε, νὰ μᾶς φωτίσει ὁ κ. Σκιας τί θέλει νὰ πεῖ μετὰ τὸ «ἐξωτερικὴ αἰτία», νὰ ὀρίσει ποιὸς εἶναι οἱ ἐσωτερικὲς, κι ὅταν τότε δείξει πὼς ὁ Ροῖδῆς δέχεται «μεταβολὰς ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξωτερικῆς αἰτίας» νὰ ζευγαρώσει τὰ εἰρημῆνα του

τσαρῆ, καλὸ στὸ λεβέντη, φωνάζανε ἀπὸ παντοῦ.
Ἄλλος ἔτρεχε νὰ τοῦ δώσῃ σκαμνὶ νὰ καθίσῃ, ἄλλος φώναζε νὰ τὸν κρατῶνε ἀπὸ λόγου του καρέ. ἄλλος νεκρῆ, ἄλλος νὰ τοῦ φέρουνε ἓνα βύσινο. Δὲν ἔξερανε ποιὸς καὶ τὸνε πρωτοκολακέψῃ.
Ἦστερ' ἀπὸ πολλὴν ὥρᾳ μετὰ τὰ πολλὰ παρκαλάκια, ἀφοῦ κλειδομανταλώσανε τὴν πόρτα νὰ μὴν μπῆ μέσα κανένας ἀδιάντροπος ἀποράσιος νὰ τοὺς ξεμυστηρευτῇ τὸ πὼς καὶ τί γίνηκε κείνη τὴ βραδιά...
... Κι' ἔλεγε:
... Τί νὰ κάμῃ; ὅπως τὸν ἐκρατοῦσα ἔτσι ἀπὸ τὸ λαϊκὸ καὶ τὸ πιστόλι· ἀκουμπισμένο πάνω στὰ ριζαῦτικα του, ἔλα τοῦ λέω, ἐγὼ δὲν εἶμαι μπαμπέσης, δὲν εἶμαι κρυφοδάγκωτο σκυλί· ἂν εἶσαι παλληκάρη ἔλα δὴ πίσω στὴς ρεμματιὲς ποὺ δὲ θὰ μᾶς ἀμποδίσῃ κανένας νὰ μετρήσομε τὰ κορμιά μας.
Ἔχω κα' ἄλλο πιστόλι· διάλεξε ὁποιοὺ θέλεις...
Τί νὰ κάμῃ βλέποντας τὰ κακὰ στενά... Ἦστε... Ἄμα φτάσαμε κί... Μετρήσαμε δέκα ἀδρασκελιὲς κρατῶντας τὰ πιστόλια μας...
Ἀπὸ τότε καὶ πέρα τὸ παλληκάρη τῆς φακῆς τὸ σεβ' ὄντανε ὄλοι πέρα καὶ πέρα γιὰτὶ ἔκοψε τὸ βῆμα μιὰ ἡμέρᾳ παλιοξενάρης ποὺ ἦρτε στὸ Πατιρνοχωρὶ νὰ κάμῃ τὸ παλληκάρη. Ὅταν ἐγύρισε σὲ καμπόσους μῆνες ὁ Ἀλέξης κι' ἔμαθε τὰ τέρατα καὶ σημεῖα τ' ἀδερφοῦ του, ἔκαμε τὸ στχυρὸ του.
— Βρὲ τὸν ἀθεόφοβο, εἶπε, κι' ἐγὼ τὸν ἐπιανα γιὰ κοῦτό. Καλὰ τὰ καταφέρνει.
Εὐχαριστήθηκε καὶ δὲν εἶπε σὲ κανέναν τὴν ἀλήθεια· τί τὸν ἐμελλε; Ὁ κόσμος ζῆ πειὸ πολὺ μετὰ τὴν ψευτιά παρὰ μετὰ τὴν ἀλήθεια...
Γ. Δ. ΝΑΛΕΤΗΣ

αὐτὰ—μονάχ' αὐτὰ—μετὰ τὴν ἀλήθεια.— Ἡ ἀλήθεια τῶν ὑπ' ἐμοῦ εἰρημῆνων. Ὡς τότε θὰ χαίρεται ὁ κ. Σκιας «ὡς ἀλήθειαν τῶν ὑπ' αὐτοῦ εἰρημῆνων» μοναχὰ «τὴν σελίδα 11 τοῦ βιβλίου του ἐνθα ἡ περὶ ἀδιαλείπτων σπουδαιοτάτων μεταβολῶν θεωρία τοῦ Κρουμπάχερ ἐκτίθεται ἐκτενέστατα» — ἂν, ἐννοεῖται, δὲν ἔχει πάθει κι' αὐτὴ τὴ μοιρόγραφτῆ παρεξήγησι, πρᾶμα ποὺ πρέπει νὰ ἐξακριβωθεῖ. Κ' ἔτσι ὅμως ἡ «καταστρεφῆ τοῦ λόγου» μετὰ τὴν ἀγνοίαν καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ἐπικριτοῦ δὲν παύει νὰ εἶναι φούσκα ρητορικῆ γιομάτῃ ἀέρα, ἀφοῦ ἡ θεωρία τοῦ Κρουμπάχερ «ἐκτίθεται ἐκτενέστατα» στοῦ κ. Σκιας τὸ βιβλίον.

Αὐτὸ ὅμως δὲ θὰ πεῖ πὼς ὁ ἐπικριτὴς δὲν ἔπρεπε ἀναμφισβητήσῃ τὰ εἰρημῆνα τοῦ κ. Σκιας. Μποροῦσε νὰ τὸ κάνει ἂν ὁ κ. Σκιας στὰ εἰρημῆνα του ἔφινε κατὰ μέρος τὴ ρητορικὴ κ' ἔγραφε ἀπλὰ δίχως φουσκωσιμὸς «ὁ Κρουμπάχερ προϋποθέτει». Ὁ κ. Σκιας ὅμως εἶπε γενικὰ καὶ ρητορικὰ τὸ δόγμα· κ' εἴταν τὰ «εἰρημῆνα» του εἰρημῆνα μετὰ τὸν τρόπο, ποὺ νὰ πιστέψῃ ὁ ἀνίδεος ἀναγνώστης ὅτι δίχως τὴν «προϋπόθεσις» ἐκείνη, ὅπως τὴ γράφει ὁ κ. Σκιας, τὸ δόγμα δὲν μπορεῖ νὰ σταθεῖ. Μ' αὐτὸ εἶναι ἴσα ἴσα ποὺ νόμισε πὼς εἶχε χρέος νὰ κληθεῖ ὁ ἐπικριτὴς ὅτι τὸ δόγμα προϋποθέτει—ὅσα γράφει ὁ κ. Σκιας· ὅτι στέκεται τὸ δόγμα ὀρθὸ ἀπάνω σ' ἐκείνη τὴν προϋπόθεσις, ὅπως τὰ δῖποδα ζῶα πάνω στὰ δυὸ τοὺς πόδια, καὶ πέφτει ἂν ἀπλώσει τὸ χέρι καὶ τὴν τραβῆξῃ ὁ κ. Σκιας, ὅπως πέφτει φυσικὰ καθε πρᾶμα στὸν κόσμον ποὺ θέλει βάση γιὰ νὰ σταθεῖ, ποὺ δὲν ἔχει τὴ χάρη νὰ εἶναι πουλί, σύννεφο, καθαρεύουσα, θεωρία τοῦ κ. Σκιας, γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ στέκεται στὸν ἀέρα.

Τῶρα ποὺ ὁ λόγος γιὰ «ἄγνοιαν ἰσχυρισμῶν τῶν ἐπισημοτάτων πολεμίων κτλ.» ἔχει τὸν τόπον του νὰ παρατηρήσῃ κι' ὁ ἐπικριτὴς ὅτι λάθος κάνει ὁ κ. Σκιας ἐκεῖ ποὺ ἀνεβάζει στὸ φῶς τὴ μεγάλη διαφορὰ «τῶν θεωριῶν τοῦ ἐπικριτοῦ» ἀπὸ τοὺς «ἰσχυρισμοὺς τῶν ἐπισημοτάτων» νὰ γράφει ὅτι αἰκείνοι ἀπέδιδον πολὺ μεγαλύτεραν σημασίαν εἰς τὴν φθογολογίαν ἢ εἰς τὸ τυπικόν». Ἀρκεῖ νὰ χεῖ κανεὶς διαβάσει τὰ «Εἰδωλα» καὶ τὸ μικρὸ ἐκείνο φυλλάδιο τοῦ Ροῖδῆ «τὸ ταξίδι τοῦ Ψυχάρη» καθὼς κι ὅσα ἔχει γράψῃ ὁ ἴδιος ὁ κ. Ψυχάρης γιὰ νὰ ἰδεῖ ἀμέσως καὶ μετὰ κλεισμένα μάτια πὼς κ' ἡ παρατήρησις αὐτὴ τοῦ κ. Σκιας ἔχει τὴ χάρη νὰ στέκεται χωρὶς νὰ πατάει πουθενά. Στὸ ἴδιο μέρος μιὰ φράσις τοῦ ἐπικριτῆ αὐτὴ ὅσα δὲν ἔχουνε σχέση μετὰ τὴν καθημερινὴ ζωὴ μπορούσαν νὰ τὰ λέγανε καὶ λατινικὰ καὶ γαλλικὰ φοβοῦμαι πὼς τὴν ἔχει παραξήγησῃ ὁ κ. Σκιας. Καὶ πᾶν νὰ τὸ πιστέψω τέτοιο ἀπίστευτο πρᾶμα—νὰ παρεξηγῇ ὁ κ. Σκιας, γιὰτὶ στὸ χωρατὸ ἐκείνο ποὺ εἶχε κάνει στὸν ἀλλοτῆ γλωσσολόγον εἶχε μεταφράσει τὸ αὐτὰ (ποὺ μπορούσαν νὰ τὰ λέγανε καὶ λατινικὰ) δὲ θὰ τὰ κοιτάζομε μετὰ τὸ ἀνάξια προσοχῆς. «Ἀνάξια προσοχῆς» ὄχι ἔτσι ἀπόλυτα, μὰ γιὰ τὸ ζήτημά μας. Δὲ θὰ τὰ κοιτάζομε γιὰτὶ δὲν μπορούν νὰ ποδεῖξουν ἂν ἡ καθαρεύουσα εἶναι «διλέκτος φυσικὴ» κι ἂν ἔχει παράδοσι. Στὸ ἴδιο μέρος μιὰ ἄλλη γνώμη τοῦ ἐπικριτῆ ὅτι σημασία στὴ γλῶσσα ἔχει ὁ ὀργανισμὸς κι ὄχι τὸ λεξικόν, ἀντὶς νᾶναι διαφορετικὴ ἀπὸ τοὺς «ἰσχυρισμοὺς τῶν» ἔχει τὸ μόνον ἐλάττωμα νὰ μὴν εἶναι πρωτότυπη, μὰ καὶ τοῦ Ροῖδῆ καὶ τοῦ Ψυχάρη καὶ τῆς ψευδογλωσσολογίας, καὶ τῆς γλωσσολογίας—μετὰ τὴν ἔδεια τοῦ κ. Σκιας. Γράφει ἀκόμα ὁ κ. Σκιας στὸ ἴδιο μέρος ὅτι αἰκείνοι οἱ ἐπισημοτάτοι κτλ. ἰσχυρίζοντο—πρᾶμα ποὺ δὲν παραδέχεται ὁ ἐπικριτὴς—ὅτι ἡ καθαρεύουσα εἶναι

νεκρὰ, ὁ δὲ λαὸς δὲν ἐννοεῖ αὐτὴν εἰμὴ ἐλάχιστα, ὡς ἂν ἦτο ξένη γλῶσσα». Ἀλήθεια ὁ ἐπικριτὴς δὲ μεταχειρίστηκε τὴ λέξη νεκρὴ κι' αὐτὸ γιὰ εἰκοσιτέσσερις λόγους, πρῶτ' ἀπ' ὅλα γιὰ νὰ μὴν ἀρχίσει καὶ πάλι νὰ φωνάζῃ ὁ κ. Σκιας «καὶ πὼς εἶναι νεκρὴ, ἀφοῦ μπορούν τὰ παιδιὰ, καθε ποὺ θάρθουνε Χριστοῦγεννα, νάνοιγακλείουν τὸ στόμα καὶ νὰ μασσοῦνε τὰ «ἐν Βηθλεὲμ τῆ πόλει» «ἐν τῷ σπηλαίῳ τίκτεται» «χαίρει ἡ κτίσις ὅλη» μαζί μετὰ τὸν κ. Σκιας ποὺ βλέπει πὼς ἡ καθαρεύουσα «δμιλεῖται» ἀκόμα κι' ἀπὸ ζυπόλυτα παιδάκια ἐννεὰ καὶ δέκα χρονῶν; Τὴν εἶπε ὅμως ὁ ἐπικριτὴς γλῶσσα «ποὺ μπορεῖ νὰ τὴν καταλαβαίνει κοινὸστροβὰ ὁ λαὸς, τοῦ εἶναι ὅμως ξένη». Περίεργον δὲν τὸ βρίσκει ἀρκετὸ αὐτὸ ὁ κ. Σκιας. Εἴταν ἀνάγκη ὁ ἐπικριτὴς νὰ τὴν πεῖ ἀκόμα καὶ νεκρὴ, σὰ δικαστὴς ποὺ ἀφοῦ καταδικάζει σὲ σκότωμα τὸν κατηγορούμενον, τοῦκοθε ἔπειτα καὶ δευτέρην ποινὴ—ἔποια θέλετε;

Ἡ «ἄγνοια» δίνει τὸ χέρι στὴ «λίαν ἐπιπόλαιον γνώσιν» κι' αὐτὴ σχετίζει ἐμᾶς μετὰ τὴ «δημῶδη». Ἔτσι τὸ θέλει ὁ κ. Σκιας, ποὺ μᾶς ἔμαθε τόσα ὠραῖα πρᾶματα γιὰ τὸ «χοῶμα», τὸ ποτέ, τὸν τύπον, καὶ τὴ δική του βαθεῖα «γνώσιν» τῆς δημοτικῆς. Τοῦ ἐπικριτῆ ἡ «λίαν ἐπιπόλαιον γνώσιν» ποὺ πιάνεται; Νὰ τρέχει ἀπάνω στὴ φράσις αὐτ' ἓνα νῦ δὲ θάκούσει κανεὶς σὲ φυσικὴ κι' ἀπροσποίητη κοινὸστροβὰ φυσικοῦ ἀνθρώπου κολλημένο στὸ τέλος μιᾶς λέξεως, στὸ νερὸ λ. χ.» Ὁ κ. Σκιας ἐφρόντισε νὰ ξεκολλήσῃ τὴ φράσις ἀπὸ τὴ θέσις ποὺ τῆς δίνει τὸ σωστὸ τῆς νόημα νὰ τὴν παρουσιάσει μοναχὴ καὶ νὰ πεῖ ὅτι «ταῦτα γράφων ὁ ἐπικριτὴς ἀγνοεῖ ὅτι μόλις δύο μῆνας πρότερον ἀπαντῶν εἰς ἄλλαν ἐπικριτὴν μου ὅμοια περιόπου ἀποκρινόμενον, παρατήρησα ὅτι ἡ ἀποβολὴ τοῦ τελικοῦ ν ἐν τῇ δημῶδη οὐδ' ἀμῶς εἶναι γενικὴ εἰς πάσας τὰς λέξεις, ἀλλὰ μόνον μερικὴ πρὸ ὀρισμένων συμφῶνων καὶ ἐν ὀρισμέναις κατηγορίαις λέξεων, ἔπειτα δὲ ὅτι πολλὰ δημῶδεις διλέκτοι τῆς Κύπρου κτλ. διατηροῦσι τὸ τελικόν ν ἀθικτόν» (σελ. 34). «Ἄ δὲν τᾶ γράφῃ ὅλ' αὐτὰ ὁ κ. Σκιας λίτε νὰ χαλοῦσε ὁ κόσμος; Ὅτι σὲ πολλὰ μέρη, στὴν Κύπρον κι' ἄλλοῦ κρατᾶνε τὸ ν κι' ὅπου ἡ κοινὴ δὲν τὸ θέλει, κιντυνεύουν νὰ τὸ ξέρουνε καὶ τὰ παιδιὰ κι' ὅσοι ἀκόμα γεννήθηκν κουφοί. Ὅτι τὸ ν στὴ δημοτικὴ μετὰ ὀρισμένα σύφωνα δὲν κάνει χωριὰ, πρὶν ἀπὸ τὸν κ. Σκιας, πολὺ πρὶν, τὸ εἶπε στὸ «Ταξίδι» ὁ κ. Ψυχάρης. Ὅτι τέλος δίκια πράξις δὲν ἔλανε ὁ κ. Σκιας νὰ ξεκολλήσῃ τὴ φράσις ἐκείνη τοῦ ἐπικριτῆ ἀπὸ τῆ σειρᾶ ποὺ τῆς δίνει τὸ νόημα τῆς τὸ σωστὸ—ποιὸς εἶναι ὁ φυσικώτερος τρόπος γιὰ νὰ τὸ ἰδοῦμε; Ποιὸς ἄλλος, παρὰ νὰ κολληθεῖ πάλι. Στὸ μέρος ὅπου βρίσκεται ἡ φράσις αὐτὴ ἐξετάζει, ὅσο θυμάμαι, ὁ ἐπικριτὴς τὴ γνώμη τοῦ κ. Σκιας γιὰ τὸ μέλλον τῆς Ἑλληνικῆς ἢ τὰποτελέσμα «τοῦ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνος τῶν ἑλληνικῶν διαλέκτων» παρατηρεῖ ἂν ἡ ἐμπειρία, τὰ φαινόμενα δικιολογοῦν τὴ γνώμη τοῦ κ. Σκιας—ποιὰ εἶναι τὰ φαινόμενα; Πὼς δέχεται, διορθῶναι, χαλάει τοὺς τύπους τῆς καθαρεύουσας ὁ λαὸς, καὶ σ' αὐτὴ τὴ δουλειᾷ δίνουνε χέρι κ' οἱ γραμματισμένοι,—πρᾶξονο καὶ σημαντικὸ ἀρκετὰ γι' ἀνθρώπους ποὺ ἔχουν τὴν καθαρεύουσα «διλέκτον φυσικὴν» κατὰ τὸν κ. Σκιας—καὶ πόσο μικρὴ εἶναι τῆς καθαρεύουσας ἡ δύναμις, τὸ ἴδιο νὰ κάνει μετὰ τῆς λέξεως τῆς δημοτικῆς, νὰ τῆς τραβῆξῃ στὸ τυπικὸ τὸ δικὸ τῆς, νὰ ξανακολλήσῃ λ. χ. τὸ ν ἐκεῖ ποὺ ἡ δημοτικὴ δὲν τὸ ἔχει, κ' ἔτσι νάκούει κανεὶς τὸ νερὸ ἄξαρνα νὰ λέγεται νερόν—χάρη σὴν καθαρεύουσα. Νὰ τῆς φράσις τὸ νόημα. Στὴν Κύπρον

ἀ λένε φωνὴν καὶ τυρὴν καὶ ἀππάρ. ν αἰτία δὲν εἶναι ἢ καθαρεύουσα, γὰρ τὸν κ. Σκιαῖς ὅμως εἶναι λόγος σπουδαῖος νὰ συμπεραίνει πὺς βρέχει ἐπειδὴ βλέπει ράβδον νὰ ξεκουράζεται σὲ μιὰ γωνιά. Στὸ συμπέρασμα αὐτὸ δὲ σταματᾷ ὁ κ. Σκιαῖς: — ἂν καὶ τὸ ζήτημα τέλειωσε κ' ἡ «λίαν ἐπιπόλαιος γνώσις» τοῦ ἐπικριτῆ «τρανώς» καὶ αὐτὴ ἀποδείχτηκε ὅπως ὅλα τᾶλλα. Γράφοντας ἀκόμα ὅτι: καὶ στὴν κοινὴ δημοτικὴ μιὰ παροιμία ἀπὸ γοργόν καὶ χάριν ἔχει» «οὕτω μετὰ τοῦ ν προφέρεται ὡς μυριάκις ἔχω ἀκούσει», με φτερά ἔπειτα τὴν παρατήρησιν αὐτὴ καὶ τὴν ἄλλη, ὅτι ἀπολλοὶ δημῶδεις διαλεκτοὶ διατηροῦσι τὸ τελικὸν ν ἄθικτον» σηκώνεται ὁ κ. Σκιαῖς ἀπὸ τὸ στενὸ καὶ χαμηλὸ ζήτημα τῆς «λίαν ἐπιπολαίου γνώσεως τοῦ ἐπικριτοῦ» σὲ ἄλλο γενικώτερο, καὶ τοῦτα λαλεῖ: «τί λογικώτερον δύναται νὰ λεχθῆ εἰμὴ ὅτι ὡς πρὸς τὸ παλαιὸν τελικὸν ν πρέπει νὰ προτιμηθῆ ἢ χρῆσις τῶν ἑμοειθῶν ἡμῶν ἐκείνων ἢ συμφωνοῦσα πρὸς τὴν καθαρεύουσαν καὶ οὕτω συντελοῦσα εἰς τὴν ποθητὴν πλήρη ἀποκατάστασιν τῆς γλωσσικῆς ἐνότητος τῶν Πανελλήνων; Μὴ δεχόμενοι δὲ τοῦτο οἱ περὶ τὸν Ψυχάρην τί ἄλλο δηλοῦσι (τρανώς;) ἢ ὅτι ὁ σκοπὸς αὐτῶν εἶναι ἀπλῶς, ἀρητικός, διαλυτικός, ἀνατρεπτικός, σελίδα 35 μιὰ γραμμὴ πρὸ ἀπάνω ἀπὸ τῆ μέσης;» Τὸ πρῶτον λογικώτερον πού μπορεῖ νὰ εἰπωθεῖ, καὶ στὴν περίστασιν ἀπάνω, εἶναι πὺς ἀπ' αὐτὰ λείπει τῆς ἀκριβῆς λογικῆς ἢ σφραγίδα. Τὸ ἔθνος νᾶχει τὴ μεγάλη εὐτυχία κοντὰ στὰ διάφορα «τοπικὰ ἰδιώματα» νὰ λογαριάζει καὶ μιὰ γλώσσα κοινὴ, πού κρατᾷ ἀπ' ὅλα ἢ τὰ πρὸ πολλὰ χωρὶς νὰ εἶναι μὲ κανένα τους ἴδια, πού σκεπάζει τίς διαφορὰς τῶν «ιδιωμάτων» ὥστε νὰ πᾶ ὁ Ροῖδης ὅτι: «κατ' ἐξαιρετικὴν τοῦ Θεοῦ εὐλογίαν ἡ γλώσσα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ εἶναι μιὰ» καὶ, ἀντὶς αὐτὴν, τὴν κοινὴν, νὰ γράφουν ἢ νὰ παίρνουν γὰρ βᾶσιν, ὅσοι στὴν καθαρεύουσα δὲ βλέπουν παρὰ μιὰ ξένη, ψεύτικη γλώσσα—νὰ «προτιμήσωσι» γὰρ νὰ εὐχαριστήσουν τὸν κ. Σκιαῖς καὶ τὴν καθαρεύουσα «χρήσις διαλεκτικῆς»—καὶ μάλιστα ποιά «χρήσις»; Τὸ «παλαιὸν τελικὸν ν» ἀνυπόφορον γὰρ τὴν κοινὴν δημοτικὴν, πού τὸ πείσιμὸς του κέρδος δικό της καὶ ἀπὸ τὰ προτερήματά της βρῖσκει νὰ εἶναι πολὺ σωστὰ ὁ κ. Χατζηδάκις (κοίτα εἰσαγωγὴ Ἑλληνικοῦ Λεξικοῦ Ἄν. Κωνσταντινίδης). Ὁραῖο μάθημα ἀπὸ μέρος τῆς «ἀληθοῦς γλωσσολογίας». — Ἀπερὸς κλάδα πολλὰ, τὸ νερὸ νὰ μὴν τὴν ἀγγίξει, τῆς εἶχανε κάμει, στὸ δρόμον της τὸ μακρινό, κούνια βαθεῖα καὶ μυρωδάτη—μιὰ φρασοῦλα περίτεχνη μέσα στὸ «Γουανάκο» ψιλοδουλεμένη ἀπὸ τὴν πέννα τοῦ Ψυχάρη. Ἐπρεπε, γὰρ νὰ κηλήσει τὰ ὄρια τοῦ κ. Σκιαῖς, νὰ γράψει «στὸν δρόμον τὸν μακρινὸν κούνια βαθεῖα καὶ μυρωδάτη». Ἡ ἀποκατάστασις τῆς γλωσσικῆς ἐνότητος τῶν Πανελλήνων ὅλο καὶ γίνεται μὲ τὴν κοινὴν δημοτικὴν, πού μορφώθηκε, ἂν δὲν ἔχω λάθος, ἀπὸ τὰ «τοπικὰ ἰδιώματα» καὶ τώρα ἡ ἀχάριστη τὰ καταπίνει. Λογικὴ καὶ σωστὴ παρατήρησις ἢ εἶταν ἄλλη, ὅτι δὲν κάνουν καλὰ ὅσοι δίχως λόγον μεταχειρίζονται στοιχεῖα «ιδιωματικά» καθὼς τᾶρθεο τὲς ἀντὶ τίς πού εἶναι τὸ κοινὸ καὶ ἄλλα τέτοια πού διαβάζουμε κάποτε. Δίχως λόγον. Γιατὶ ἐπιχείρημα τοῦ κ. Σκιαῖς, γὰρ νὰ φωνάζει «τί λογικώτερον», εἶναι πού ὁ Ψυχάρης οὐδέποτε ἐδίστασε νὰ παραλαμβάνει εἰς τὴν τεχνητὴν αὐτοῦ γλώσσαν ἰδιωτισμοὺς ἐν πολλῇ μικροτέρᾳ περιοχῇ ἐπικρατοῦντας». Ὁ κ. Σκιαῖς, φοβούμενος, δὲν μπορεῖ νὰ ξεχωρίσει πράγματα πού μοιάζουν ἴσως ἀπὸ μακριὰ. Ἄλλο εἶναι ἐκεῖνο πού μπορεῖ νὰ ταιριάζει τὰ ταιρίαστα σὲ ὅλα.

Τὸ ζήτημα εἶναι: πὺς καὶ γιατί τοὺς βάζει τοὺς

«ιδιωτισμοὺς» ὁ Ψυχάρης ἢ ὅποιος ἄλλος ἀληθινὸς συγγραφεὺς: ἂν τοὺς μεταχειρίζεται ταχικὰ καὶ στὸ ἴδιο πλάτος ὅπως ἔχει τὴν ἀπαίτησιν ὁ κ. Σκιαῖς νὰ γίνεται μὲ τὸ παλιὸ τελικὸν προβατοκούδουν, ἂν παίρνει αὐτοὺς καὶ ἀφίνει ὅσω τὰ στοιχεῖα τῆς κοινῆς ὅπως εἶναι ἡ γνώμη τοῦ κ. Σκιαῖς ἢ μήπως τὸ κάνει, ἀριὰ καὶ πού τὸ πρὸ πολὺ. Καὶ τὸ σπουδαιότερον, εἴτε ἀριὰ τὸ κάνει, εἴτε καὶ συχνά, ἂν τὸ κάνει μόνο καὶ μόνο γὰρ τὸ λόγον πού δὲ διατάζει (;) ὅπως γράφει μὲ τόση ἀφέλεια καὶ χάρις ὁ κ. Σκιαῖς, πού θὰ πᾶ δίχως λόγον κανένα, ἢ ἂν ἀπεναντίας ὑπάρχει λόγον πού τὸν ἐσπρώχνει σ' αὐτὸ—λόγον καλαιστοητικὸς. Ὁ «ιδιωτισμὸς» ἐκεῖνος μπορεῖ νὰ εἶναι ἄχαρνα κάποιος τύπος γιομάτος ἔκφρασις, τύπος πού μιλάει: εἶναι μιὰ λέξις πού χτυπάει ὁμορφα στὸν ἰδιωματικὸν τῆς τύπος: κάποια σύνταξις πολὺ πρὸ χρωματισμένη ἀπὸ τὴν ἀντίστοιχον τῆς κοινῆς. μιὰ πρόθεσις ἀκόμα, εἶναι ἕνας σύνδεσμος (ὅτι=γιατὶ) πού δίνει πολλές φορές κάτι σοβαρὸ στὸ λόγον: ἕνα τίποτα τὸ κάτω κάτω, πού μπορεῖ νὰ εἶναι πάρα πολὺ σὲ μιὰ ὁρισμένη περίστασιν. Πολλὰς φορές μόνο καὶ μόνο ἐπειδὴ ξεφεύγει ἀπὸ τὰ συνηθισμένα τῆς ἢ γλώσσα μὲ τὸν «ιδιωτισμὸν» ἐκεῖνον πού τίποτ' ἄλλο δὲν ἔχει παρὰ τὸ γινώρισμα πὺς εἶναι κάτι καινούριον καὶ ἀμεταχειρίστο, ἀλλάζει θεωρίαν ὁ λόγον. Κ' εἶσαι οἱ «ιδιωτισμοὶ» πού μπορεῖ νὰ τοὺς καταφρονεῖ ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος καὶ νὰ τοὺς ἔχει γὰρ πριστυχιᾶς γλωσσικῆς, δίνουσι φρεσκάδα στὴ γλώσσα, τῆς σηκώνουν τὴ μονοτονίαν τοῦ συνηθισμένου, τὴ σώζουσι ἀπὸ τὰ γλωσσολογικὰ καλοῦπια—πού εἶναι γιομάτη ἢ καθαρεύουσα. Εἶναι κ' «ιδιωτισμοὶ» πού μπορεῖ νὰ μὴν ἔχουν ἀντίστοιχὰ τοὺς στὴν κοινὴν, καὶ πού μπορεῖ αὐτὴ νὰ τοὺς κάνει χτύμα της—καὶ νὰ πλουτίσει: ἀφῆσε λέξεις ἰδιωματικῆς πού δὲν τίς ξέρει ἢ καινῆς, ζουμέρες, ποιητικῆς, ὅλο χρώμα. — Ὁ Γιαννίρης κ' ἡ Μυριάνα, στὸ ρομάντζο τοῦ Ψυχάρη, ὅταν ἀλλάζουν τὸ πρῶτον φίλιν, μὲ τὸ φίλιν τοὺς ἐκεῖνο δὲν ἀπῆγε νὰ τοὺς φύγει ἢ ψυχὴν μόνον «νὰ τοὺς φύει ἢ ψυχὴν». Ἄν δὲν ἔχω λάθος τὸν τύπον φύει, ἀντὶς τὸν κοινὸν φύγει, μόνον ἐδῶ τὸν ἔχει γράψει ὁ κ. Ψυχάρης—καὶ θὰ μπορούσε βέβαιον καὶ ὅπου ἄλλου θὰ ταίριαζε καθὼς ἐδῶ. —Στὸ ἴδιον τὸ ρομάντζο ἢ Φταλοῦλα, νομίζω, δὲν ἀκατεβαίνει ἀπὸ τὸ βουνὸν παρὰ «ὄχι τὸ βουνόν». Θυμηθεῖτε τοῦ Σολωμοῦ κάποιον στίχον. Στὴν Ἀθήνα βέβαιον ἢ Φταλοῦλα, ἢ βρισκότανε, θὰ ἀκατέβαινε ἀπὸ τὸ σπῆτι της» ὄχι «ὄχι τὸ σπῆτι της» μὰ θὰ κατέβαινε ὅμως καὶ ἀπὸ σπῆτι, ὄχι βουνόν.—Καὶ τὸ «ὄχι» αὐτὸ πούθενά ἄλλου δὲν τᾶχει βάλει ὁ κ. Ψυχάρης—πὺς τὸ λέει ὁ κ. Σκιαῖς; «ὅστις δὲν διατάζει νὰ παραλαμβάνει ἰδιωτισμοὺς κτλ.» Ὁ σεισμὸς ὅταν χαλάει τὸ νησί, μέσα στὴν κοσμογαλαξίαν ἐκεῖνη «οἱ μάννες φωνάζουν τὰ παιδιὰ καὶ τὰ παιδιὰ τὰ μαννάδες» ὄχι τίς μαννάδες πού θὰ εἶταν τὸ κοινόν, μὰ καὶ πολὺ κοινόν. Ἐχει δύναμιν πολλὴ τὸ ἰδιωματικόν, πού θυμίζει κιόλας κίεσως κάποιες ἐρήμωσες κάποιων νησιῶν ἀπὸ ἀνθρώπινα θεριά. Τίς ὡστόσο πάντοτε, ταχικὰ γράφει ὁ κ. Ψυχάρης. Ἰδιωματικὰ εἶναι ἢ σύνταξις «φέρνω σου» «πῆρες με» κτλ. ἔχει ὅμως ἄλλη μιλιὰ, διαφορετικὸν χρώμα ἀπὸ τὴν κοινὴν, δείχνει κάποια ψυχικὴ κατάσταση πού ἢ κοινὴν δὲ φανερώνει, καὶ λοιπὸν εἶναι χρήσιμη στὴν ποίησιν. Σ' ἕνα ἐπιστημονικόν βιβλίον δὲν ἔχει βέβαιον τὸν τόπον της. Τέτοια δὲν εἶναι μόνον τὰ ἰδιωματικά, μὰ καὶ τὰρχαῖα ἀκόμα. Στὴν μετάφρασιν τῆς Τρικυμίας ὁ Πολυλάς σ' ἕνα μέρος πού μιλάει ὁ Πρόσπερος, ἀξιοσημειωτο γὰρ τὸ ὕψος καὶ τὴ μεγαλοπρέπεια τοῦ λόγου, τάνεβαζει στὸ ἄκρον τοὺς σημείον χάρις σ' ἕναν τύπον, ἀρχαῖον, πρὸ

σωστὰ ἐκκλήσιαστικόν, πού βάζει στὸν Πρόσπερον τὸ στόμα.—«... μνήμασα στὴν προσταγὴ μου ἐξύπνησαν τοὺς νεκοιμημένους». Αὐτὰ ὅμως ὅλα πού δὲν μπαίνουν σὲ κανόνον, πού ἐκ τῶν προτέρων δὲν ὀρίζονται τί σχέση ἔχουν μὲ τὰ λογικώτερα τοῦ κ. Σκιαῖς; Γράφεις τὴν κοινὴν: δὲ θὰ πᾶ πὺς παύεις, ὅταν μὲ τέτοιο τρόπο παίρνεις ἀπ' ὅπου βρεῖς ὅτι χρήσιμον γὰρ τὸ σκοπὸν σου. Καὶ μὲ τὴν ἀκριβολογίαν στὸ ὕψος δὲν ἀντιμάχονται, οὔτ' ἔχουν τίποτα νὰ κάνουν οἱ ἀμεταφορές, πού λένε, καὶ τὰ παρόμοια. Ἐτερον: ἐκάτερον.

(Ἐχει συνέχεια)

ΣΗΓΡΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

ΑΣΤΕΡΙ - ΟΝΕΙΡΟ

Γύρω μου ἐλάμπαν τ' ἄστρα τ' οὐρανοῦ
Κι' ἐφλίπλιζε ἀπαλὸ τὸ κῆμα πιάτ
Γοργὸν ὅσιν τὸ φτεράκισμα τοῦ τοῦ
Ἐν' ἄστρον ἀεροπέταξε καὶ πάει.—

Ἐνοιάσθην τ' ἀλόγιστον τοῦ βουνοῦ
Στὸ χρυσοσαλαγμένο του τὸ πάει
Καὶ μὲς τὰ πλάγια τ' ἀπειρον, ἐνοῦ
Ὀνειροῦ μου ἢ πλοῦ τὸ προβοδαί.

Κ' ἐομίχθησαν κ' ἐχάθησαν τὰ δύο,
Μὰ ὁ οὐρανὸς ὅσιν πρῶτ' ἀστρονιμμένος
Ἀντιφεγγάει στὸ πέλαο τὸ σιωπῶ.

Μόνον πού κάπου ἐχύθη σκοτεινὰ,
Καὶ κάποιος ἀγὸς προβάλε οβυσμίνος,
Κι' ἀκούστη ἕνα παράπονον βαθιά.

Κέρκυρα

ΝΑΞΗΠΟΥΣ

ΔΕΦΤΕΡΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

ΣΤΑ „ΠΕΤΑΧΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΑ“

Τοῦ ἀριθ. 156 τοῦ «Νουμά».

Ὁ κριτικὸς τῆς Δόντρας ξαφνίστηκε ἀγροικῶντας ἀνταπάντησιν στὰ γραφόμενά του. Τὸν ἀποκόψαμε, βρόντησε, ἀπὸ ἄλλη ἔργασιν. Μὴ πάει τοῦ πέρασε ἀπ' τὸ μυαλὸ ὅτι εἶναι ἀλάθετος; Ἄπο μέρος μου καὶ τὴν πρώτην σπαθωσιὰν τοῦ τὴν πρόβλεπα (μάρτυράς μου ὁ συναδερφός μου Ἡλίας Στάθρος) καὶ τὴν κατοπινὴν περὶ βέβαιον τὴν εἶχα, ξέροντας πὺς ἢ ρητορικὴ δὲ χάνει ἔτσι γλήγορα τὰ δικαιώματά της: γινώρισμα ὅμως σίγουρον τῆς ρητορικῆς εἶναι νὰ βγαίνεις ἀπ' τὸ θέμα καὶ νὰ γυρεύεις νὰ τὰ μπερδέψης μὲ ξένες κουβέντες. Καὶ βέβαιον ἢ βγῆ διαγωνισμὸς γὰρ τίτιον ρητορικὴν, τὸ βραβεῖον δὲ θὰ τὸ πάρω γώ. Ἡ σπαθωσιὰ ἢ δέφτερη τοῦ κριτικοῦ μὲ βρῖσκει ἴσα ἴσα μέσα στὴ γλυκιὰ ἀπόλαψιν τῶν πάψεων: ἀλλ' ἀδύνατον, ἀφοῦ ἔτσι τὸ φέρνει ἢ ὦρα: ἀντὶ γὰρ μιὰ στιγμὴν Φάληρον καὶ Κηφισιά, ὅσω ἢ πέννα καὶ γεννηθῆτω τὸ θέλημα τοῦ κριτικοῦ.

Ἄπο τὰ δέφτερα τὰ «Σύντομα» μαθαίνουμε ἔτσι «Πεταχτὰ» πὺς στὴ Δόντρα δὲν τὰ ψιλοκασκινίζουν πολὺ μὲ τίς πρόθεσεις. Καμμιά δουλῆνα κομμάτια: ἴδιον παζαρί: ὀρίστε, διαλέχτε ὅτι θέλετε. Ἄμα ἀκούσης στὸ City λόγον χάρις, ἀπὸ τὸ